

Název vyučovacího předmětu: Výtvarná výchova

Charakteristika vyučovacího předmětu - časové, obsahové a organizační vymezení

Ročník	I.	II.	III.	IV.
Hodinová dotace	2	2	1	1

Vyučovací předmět výtvarná výchova vychází ze vzdělávací oblasti Umění a kultura RVP ZV. V rámci předmětu se realizují průřezová témata Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských souvislostech, Multikulturní výchova, Enviromentální výchova a Mediální výchova, projekty Lidové zvyky a liturgický rok, Adventní koncert (dle potřeby v daném roce) a Baroko.

Hlavním cílem vyučovacího předmětu je přijmout a respektovat výtvarný jazyk (vizuálně obrazné znakové systémy) jako jeden ze základních komunikačních zdrojů a proudů v umění a kultuře doby nedílných součástí lidské existence a historického vývoje, chápat umění jako nekončící proces poznávání a dorozumívání. Výtvarná výchova se zaměřuje na rozvíjení smyslové citlivosti studentů, umožňuje projevit osobnost studenta v kreativních výtvarných činnostech, rozvíjet jeho fantazii, představivost a empatii.

Výtvarná výchova na nižším stupni gymnázia je výrazně zaměřena na tvůrčí činnosti, jimiž se realizuje učivo členěné do tří obsahových celků: Rozvíjení smyslové citlivosti, Uplatňování subjektivity a Ověřování komunikačních účinků. Ve vztahu k učivu jsou do vzdělávacího obsahu začleněny okruhy průřezových témat – viz tabulka.

Vzdělávacím obsahem tématu Rozvíjení smyslové citlivosti jsou činnosti, které umožňují studentům rozvíjet schopnost rozeznávat podíl jednotlivých smyslů na vnímání reality a uvědomovat si vliv této zkušenosti na výběr a uplatnění vhodných prostředků pro jejich vyjádření. Vzdělávacím obsahem tématu Uplatňování subjektivity jsou činnosti, které vedou studenty k uplatňování vlastních zkušeností při tvorbě, vnímání a interpretaci vizuálně obrazných vyjádření (VOV). Vzdělávacím obsahem tématu Ověřování komunikačních účinků jsou činnosti, které umožňují žákovi utváření obsahu VOV v procesu komunikace a hledání nových i neobvyklých možností pro uplatnění výsledků vlastní tvorby, děl výtvarného umění i děl dalších obrazových médií.

Vzdělávací oblast Umění a kultura umožňuje jiné než pouze racionální poznávání světa a odráží nezastupitelnou součást lidské existence - umění a kulturu. **Kultura** jako procesy i výsledky duchovní činnosti, umožňující chápat kontinuitu proměn historické zkušenosti, v níž dochází k socializaci jedince a jeho projekci do společenské existence jako neoddělitelnou součást každodenního života (kultura chování, oblékání, cestování, práce). **Umění** jako proces specifického poznání a dorozumívání, v němž vznikají informace o vnějším a vnitřním světě a jeho

vzájemné provázanosti, které nelze formulovat a sdělovat jinými než uměleckými prostředky.

V etapě základního vzdělávání je oblast Umění a kultura zastoupena vzdělávacími předměty Hudební výchova, Výtvarná výchova a Dramatická výchova. Výtvarná výchova se vyučuje ve všech ročnících nižšího gymnázia s hodinovými dotacemi odpovídajícími učebnímu plánu. V primě a sekundě 2 hodiny týdně celá třída, v tercii a sekundě 1 hodina týdně, studenti se dělí na dvě skupiny (proti hudební výchově) v blocích 2 hodiny každých 14 dní. Výuka je organizována zpravidla v budově školy. Pro určené výtvarné činnosti výuka probíhá na zahradě školy, v plenéru, v počítačové učebně. Součástí výuky jsou pravidelné návštěvy výstav a kulturních akcí dle aktuální nabídky.

Vzdělávací strategie a kompetence

Kompetence k učení

- učíme studenty plánovat, organizovat a vyhodnocovat jejich výtvarné činnosti
- hledáme společně cestu, jak využívat získané poznatky a výtvarné dovednosti v životních situacích
- vytváříme vstřícnou a podnětnou atmosféru pro tvorbu, pochopení a poznání uměleckých hodnot v širších sociálních a kulturních souvislostech
- umožňujeme studentům pracovat experimentálně, využívat neobvyklé techniky, porovnávat výsledky a vyvozovat závěry
- učitel zadává referáty k samostatnému či skupinovému zpracování a prezentaci

Kompetence k řešení problémů

- učíme studenty novým výtvarným technikám a způsobu jejich užití pro danou práci
- vedeme studenty k originálním způsobům řešení ve výtvarném vyjadřování
- vytváříme situace, které nutí studenty zvažovat různé možnosti řešení výtvarného problému
 - volíme taková témata, která probouzejí zájem studentů o výtvarné činnosti a vedou k zájmu o vztahy a souvislosti s jinými oblastmi života
- vedeme studenty k aktivní účasti na všech fázích vzniku díla

Kompetence komunikativní

- učíme studenty naslouchat druhým a vnímat výtvarné projevy jako důležitý prvek mezilidské komunikace
- vedeme studenty k rozlišení a pochopení možností výtvarného (potažmo jakéhokoli uměleckého) jazyka jako mezinárodního komunikačního

kanálu

- vedeme studenty k tolerantnímu přístupu k různým kulturním hodnotám a projevům, historickým i současným
- společně hledáme „důkazy“ o spojení kultury, umění a společenského vývoje
- vedeme studenty ke kulturní a otevřené komunikaci podepřené logickými argumenty
- učíme studenty vhodnou formou obhajovat jejich názory a vidění světa
- učíme studenty rozumět neverbálním formám sdělení
- navštěvujeme výstavy

Kompetence sociální a personální

- utvrzujeme u studentů pocit originality jejich vlastní i každého jedince
- vedeme studenty k pochopení lidské společnosti jako množiny svobodných osobností s právy a povinnostmi
- vytváříme situace, při kterých se studenti musí navzájem respektovat a musí respektovat i výtvarné vyjádření druhých, zkouší se dívat na svět „očima druhých“
- vedeme studenty k tvořivému přístupu ke skutečnosti, ke kreativním výtvarným činnostem umožňujícím vytvářet originální a svébytný životní prostor každého jedince
- umožňujeme studentům pocítit radost z překonávání životních i výtvarných stereotypů
- učíme je kriticky hodnotit práci svojí i ostatních (s převažujícím pozitivním hodnocením)
- vedeme studenty k pochopení krásy i složitosti emocionální složky lidské osobnosti, k fantazijnímu dotváření světa i každodenní reality
- hledáme u studentů „výtvarnou perličku na dně“, aby si uvědomili svou jedinečnou hodnotu
- díky nabízeným činnostem si studenti utvářejí postoje k emotivním prožitkům

Kompetence pracovní

- vytváříme během výuky podnětné pracovní prostředí
- chválíme kvalitně odvedenou práci
- vedeme studenty k pozitivnímu vztahu k pracovním činnostem
- vyžadujeme plnění slibů a povinností
- učíme studenty při práci využívat a používat vhodné pracovní nástroje, materiály a techniky
- „otevíráme“ studentům dveře k výtvarným profesím, využíváme k tomu různé formy práce, navštěvujeme dílny, ateliéry, výstavy, divadelní a filmová představení

- výtvarně zaměřeným studentům pomáháme při volbě vhodného povolání, kde by mohli plně rozvinout své schopnosti.
- studenti pracují na společných projektech – rozvíjíme tím jejich schopnost týmové práce a odpovědnost za společné dílo

Ověřování výstupů

Podkladem pro tvorbu známky jsou práce vzniklé v hodinách výtvarné výchovy, referáty, prezentace, aktivita v hodinách, v tercií a kvartě seminární práce v 2. pololetí.

Ročník	Učivo	Výstupy: Student	Průřezová témata Projekty	Mezipředm. vztahy Poznámky
1.	Pět smyslů (výtvarné záznamy emocí, prožitků, představ, vjemů, fantazijních představ, snů)	- užívá VOV k zaznamenávání vizuálních a smyslových zkušeností a k zaznamenávání představ a fantazie	1.1.1, 1.1.2, 1.1.5, 1.2.3, 1.2.4	Hv – rytmus Čj – neverbální vyjadřování
	Rytmus a tvar (plošné a prostorové vyjadřování, pohyb, rytmus, řazení prvků, proměny tvarů)	- vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu prvků a jejich vztahů, používá je pro vyjádření vlastních zkušeností, představ a poznatků, tvoří jejich variace, využívá je pro vyjádření osobitých výsledků - využívá prvky a metody abstraktní tvorby	1.1.3, 1.1.4, 1.1.5, 1.2.3,	M – geometrie Hv – rytmus Ivt – úprava pomocí graf. programů
	Historie dnes (inspirace bájemi, mýty, pověstmi, legendami aj.)	- volí vhodné techniky a náměty pro vyjádření osobního postoje k historickým tématům - pokouší se interpretovat umělecká díla minulosti a využívat jejich výpovědního potenciálu	1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 3.1, 4.1, 4.2, 4.3, 4.4	Čj – legendy, mýty D – raný středověk
	Člověk a životní prostředí (krajina, mapa, reliéf, architektura, detail, land-art)	- vybírá vhodná VOV pro vyjádření vztahu k okolí - dotváří „výtvarné zlomky“ dle fantazie - pokouší se zachytit různými výtvarnými prostředky „mizející kusy reálného světa“	1.1.1, 1.1.2, 1.1.5, 1.2.3, 4.1, 5.1, 5.3, 5.4	Bi – ochrana živ. prostředí
	Barva – základ života (barevný kontrast, kompozice, barvy základní a doplňkové)	- vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité VOV - porovnává účinky barev a využívá jejich řazení pro vyjádření vlastních představ	1.1.1, 1.1.2, 1.1.4, 1.1.5, 1.2.3	

	Bez umění není žití	- orientuje se v uměleckých projevech a stylech v návaznosti na probíranou látku v dějepise, nachází společnou řeč obrazu, hudby, architektury, sochařství aj. (pravěk, antika, byzantské umění, románské umění, gotika)	1.1.1, 3.1, 3.2, 4.1	D – pravěké umění, antika, románské umění, gotika
2.	Čas (roční období, proměny životního prostředí, pohyb a jeho fáze, změny a proměny)	- užívá různé VOV pro zachycení změn, posunů - užívá rozličné výtvarné techniky - využívá i současné digitální technologie	1.1.2, 1.1.5, 5.2, 5.3, 5.4	Ivt – úprava pomocí graf. programů
	Světlo a tma (fotografie, den a noc, dobro a zlo)	- zaznamenává emoce, prožitky, představy a vjemy - vybírá si techniku a prostředky umožňující krajní póly výtvarného vyjádření tématu - nachází vazby mezi světlem ve významu fyzikálním i metaforickém	1.1.1, 1.1.2, 1.1.4, 1.1.5, 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3	Čj antonyma F – optika Hv – síla tónů
	Vše je v pohybu (fáze pohybu na Zemi i ve vesmíru, mobilní objekty)	- užívá vhodné i netradiční prostředky k zachycení změn jevů a procesů - vyrábí mobilní objekty využívající k pohybu vzdušných proudů	1.1.5, 1.2.3, 5.3, 5.4	F – pohyby těles
	Svět je divadlo (masky, kulisy, kostýmy, loutky, tanec, herec, gesta, hra s textem)	- zaznamenává pomocí VOV svoje představy a zkušenosti - pracuje s různými materiály - pokouší se ztvárnit nedílné součásti divadelní hry – kostým, kulisy, maska, slovo, gesto – a sladit je v harmonický celek	1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.4, 1.1.5, 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 4.1 Adventní koncert	Cj - drama
	Kombinované techniky (koláž, roláž, muchláž, asambláž aj.)	- vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu prvků VOV - uplatňuje je při práci k dosažení osobitých výsledků - používá „nevýtvarné“ prvky v jiných souvislostech, posouvá jejich význam	1.1.5, 1.2.3	Čj – výtvarné básně
	Portrét – já a jiní	- pokouší se zachytit vnitřní svět jedince prostřednictvím různých výtvarných prostředků a technik - pracuje v minimálním i maximálním formátu	1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.4, 1.1.5, 1.2.3, 4.2	Zsv - sebehodnocení
	Tradice, zvyky, folklor	- různými výtvarnými technikami ztvárňuje symboly lidových zvyků – adventní věnec, masopustní masky, kraslice, pomlázku, mobilní tělesa - nachází souvislosti mezi hudebním, slovesným a výtvarným uměním	3.1, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2, 4.4 Lidové zvyky a liturgický rok Adventní koncert	Čj – koledy, pranostiky Hv - koledy

	Bez umění není žití	- orientuje se v uměleckých projevech a stylech v návaznosti na probíranou látku v dějepise - nachází společnou řeč obrazu, hudby, architektury, sochařství (renesance, baroko, rokoko, klasicismus)	1.1.1, 3.1, 3.2, 4.1	D – renesance, baroko, rokoko
3.	Linie, plocha, barva	- experimentuje, rozpoznává specifčnosti různých VOV a uplatňuje jejich prostředky ve vlastní tvorbě - volí vhodné prostředky pro vyjádření stavů, emocí, symbolů	1.1.1, 1.1.2, 1.1.4, 1.1.5, 1.2.3	
	Architektura – věc veřejná	- uplatňuje prostředky VOV pro ztvárnění svých představ - uvědomuje si vývoj potřeb člověka o oblasti bytové kultury a vliv člověka na prostředí, ve kterém žije - navrhuje a konstruuje	1.1.5, 4.1, 4.4	D – stavby M – geometrické tvry
	Světlo a tma	- pracuje a experimentuje s různými materiály a různými technikami, pokouší se zachytit světelné kontrasty a změny, které způsobují	1.1.1, 1.1.2, 1.1.4, 1.1.5, 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3	F - optika
	Struktury	- poznává struktury, povrch, dělá otisky, frotáže - zpracovává je dalšími výtvarnými postupy	1.1.1, 1.1.2, 1.1.4, 1.1.5, 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3	
	Slova ve výtvarném umění	- uvědomí si „prostupnost“, slov a výtvarného světa - uplatňuje originální nápady a postupy ve vlastní tvorbě - inspiruje se lettrismem, tvorbou J. Koláře - tvoří reklamní letáky, řazuje písmena, hledá, objevuje souvislosti	1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 4.1, 4.4	Čj, cizí jazyky
	Baroko je divadlo (masky, kulisy, kostýmy, hudba, tanec)	- zaznamenává pomocí VOV svoje představy a zkušenosti - pracuje s různými materiály, pokouší se ztvárnit složkami barokní divadelní hry – kostým, kulisy, maska, slovo, gesto - zachycuje různými prostředky podstatu barokního vidění světa – kontrasty, dynamiku, okázalost	Baroko 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.4, 1.1.5, 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 4.1	D – baroko Hv – barokní opera Vp – viz projekt
	Fotografie	- využívá v tvorbě fotografie – koláž, roláž, muchláž, reklamní leták, portrét, aj. - využívá útržkovitost a staticnost fotografií pro vyjádření vlastních představ	1.1.5, 1.2.3, 6.3, 6.6	

	Bez umění není žití	<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se v uměleckých projevech a stylech v návaznosti na probíranou látku v dějepise - nachází společnou řeč obrazu, hudby, architektury, sochařství aj. (realismus, historické slohy, směry 2. poloviny 19. st.) 	1.1.1, 3.1, 3.2, 4.1	D – umělecké slohy 2. poloviny 19. st.
4.	Kompozice – tvar, linie, bod, rytmus, plocha	<ul style="list-style-type: none"> - experimentuje s vizuálně obraznými prostředky - uplatňuje zlatý řez, princip ozvláštňení a porušení rytmu a řádu - nalézá, vybírá a uplatňuje odpovídající prostředky pro uskutečňování svých představ 	1.1.3, 1.1.4, 1.1.5, 1.2.3	Hv – rytmus M – geometrické tvary
	Náhoda	<ul style="list-style-type: none"> - experimentuje s vizuálně obraznými prostředky - hledá a nalézá v náhodě inspirující svět, dotváří ho - využívá princip náhody a „nechtěného“, pro svou tvorbu nebo kolektivní práci, akční malba 	1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.4, 1.1.5, 1.2.3	
	Mediální tvorba	<ul style="list-style-type: none"> - navrhuje výtvarné podoby webových stránek - zaměřuje se na využití písma, fotografií, videosekvencí - seznamuje se se základy počítačové grafiky 	1.1.5, 6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6	Ivt – práce s internetem Čj – novinové útvary
	Užitá grafika	<ul style="list-style-type: none"> - jmenuje příklady využití užité grafiky - nachází souvislosti mezi druhy umění - navrhuje a dle možností realizuje návrhy užité grafiky 	1.1.5, 3.1, 4.4	Čj – typografie
	Bez umění není žití (moderní směry 20. století)	<ul style="list-style-type: none"> - vytváří si přehled o směrech 20. století a jejich vlivu na osobnostní postoj člověka - seznamuje se s nejnovějšími trendy v umění - dle možností realizuje některé – land-art, body-art - vysvětlí na několika příkladech, jak působí VOV v rovině smyslové, subjektivní a sociální a vliv tohoto působení na utváření postojů a hodnot 	1.1.1, 3.1, 3.2, 4.1	Čj - lettrismus D – umělec. Slohy 20.st. Hv – hudba jako součást umělecké tvorby (film, divadlo,..)